

og blandt andet ogsaa gav Kommunerne Ret til at overtage Anlægene eller forlange dem fjernede, og gav noget videregaaende Bestemmelser med Hensyn til, hvad der skal overtages. Det her foreliggende Lovforslag gør Skridtet fuldt ud, idet det lægger Hovedaccents paa Kommunerne, Bestyrelsen, medens det dog forbeholder Ministeren den endelige Ret til at give Eneret —, og det kan der jo være flere Grunde til, thi det er altid forbeholdt Staten. Men i øvrigt tilsteder Lovforslaget, naar det skal siges i Kort, Kommunerne at bestemme de Bilkaar, paa hvilke det overhovedet kan ske, Bilkaarene for, at det overhovedet kan tilstedes paa Bestyrelsens Veje og Gader samt de nærmere Bilkaar, under hvilke det kan ske. Tillige forbeholdes der Kommunerne Ret til at overtage Anlægene med Driftsmateriel og alt Tilbehør efter en vis Narrække, og ikke blot det, men ogsaa til at drive dem. Det forekommer mig altsaa, at naar man her vil anke over den Retning, i hvilken Lovforslaget gaar, som den ærede sidste Taler gjorde, saa bliver det noget ubilligt. Thi det er ganske klart, at efter dette Lovforslag vil det offentlige faa Haand i Hanke med det hele, og efterhaanden vil fornøftigvis samtlige Sporveje komme over paa Kommunens Hænder. Om Kommunen selv vil drive dem, er et andet Spørgsmaal, det anser jeg den ikke for forpligtet til at gøre. At gaa saa vidt — jeg tror for øvrigt ikke, det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5. Valgkreds (P. Holm) gjorde det — at forlange, at Staten skulde give sig til at drive Sporveje, tror jeg ikke naar an. Jeg indrømmer, at det er en væsentlig Statsopgave efter vore Begreber at drive Hovedbanerne, og at det derfor ogsaa kan være en passende Opgave for Kommunerne at gaa i Spidsen for Sporvejsdriften, om Kommunerne saa selv ville overtage Driften eller ej, kan være noget andet.

ethvert Tilfælde er det klart, at tilhøre Sporvejene først Kommunen, ville Bilkaarene og Driften blive saadanne, at de væsentlig vil komme Kommunerne til gode. Jeg skal gøre bemærksom paa, at ved private Jærnbaner, som vi jo have adskillige af, er det ogsaa mest naturligt at lade andre end Koncessionshaverne have disse. Jeg tror derfor ogsaa, der er den Mening i at lade Kommunen gaa den Vej; om den kommer til det, ved jeg ikke.

Jeg kan ikke gaa ind paa de Udtalelser, som ikke vedrøre Sporveje, men vil blot i Tilfølgende erindre om, at i 1891 vedtoges en ny Skattelov, det var den største Skattelov, vi have haft i de senere Aar, men den var ikke rettere, end at den medførte ret betydelige Tab for Statskassen.

Altsaa fra først af var Tendensen den, at man accentuerede Statens Forhold til Sporvejsanlæg. I 1875 gif man over til at erkende, at Kommunen maatte være den principale Person i dette Forhold lige over for Koncessionshaverne. Og ved dette Lovforslag fastlaas dette Princip endelig. Tilbage er der altsaa det principale Spørgsmaal hvorledes der skal forholdes, naar de Koncessionsløbere løbe ud — det er ikke mange — over for hvilke Staten har forbeholdt sig Ret til Overtagelse af hele Anlægget. Hele Anlægget er væsentligt Spormateriel og lidt mere, men selvfølgelig ikke Driftsmateriel, og hvad der knytter sig dertil. Det er et meget tvivlsomt Spørgsmaal. Det er søgt løst i denne Lov paa den Maade, at Statens Ret er foreslaaet overdraget til Kommunerne mod, at Kommunerne betale Staten en vis Afgift eller en vis Afstaafessum. Og jeg vil indrømme, at det er af rene Hensigtsmæssighedshensyn, at denne Afstaafessum er sat i Forhold til vedkommende Selskabs Aktiekapital. Det er et Spørgsmaal, som har været overbejst mange Gange, hvilket Grundlag man skulde vælge; men det er efter min Overbevisning det eneste sikre. Da jeg tidligere har vedkendt mig den Anskuelse, at det er meget tvivlsomt, hvad Værdi det kunde have, der saaledes skulde gaa over til Staten, har Regeringsforslaget kun 5 pCt.; men dette er foreslaaet sat op til 10 pCt.; og jeg tror, at det vil være en meget passende Afgørelse. Jeg skal i øvrigt ikke fordybe mig i dette Spørgsmaal og andre tvivlsomme Spørgsmaal; thi efter at den ærede Ordfører har taget to Forslag tilbage, og det ærede Medlem for Kjøbenhavns 7de Valgkreds (C. Hage) ogsaa har taget to Forslag tilbage, som egentlig vare de eneste Forslag i Betænkningen, som havde nogen mere brændende Karakter, har jeg en ganske sikker Fornemmelse af, at dette Forslag tillige med mulige andre Forslag vil blive gjort til Genstand for en mere indgaaende Drøftelse mellem 2den og 3dje Behandling. Jeg antager, at det ogsaa kan tilstedes mig at komme til at tale et Ord med, saa jeg tror, at Debatten om disse mere intrikate Spørgsmaal helst maa udsættes til 3dje Behandling.

Hvad Endringsforslagene angaar, skal jeg ikke indvende noget mod Nr. 1, hvor man vil have Hestekraft ombyttet med „Trækdyr“. Der kan jo ikke være noget i Vejen for at sige Trækdyr i denne Forstand over for Sporveje. — Der kan jo være dem, der vilde føre med Stude eller maasse ogsaa Tøser under visse Forhold; men jeg tror alligevel ikke, det vilde være dem forment at gøre det. Der er en, der har nævnt for